

Riktlinje Eldriven rullstol m ståfunktion

Rekommenderad förskrivare

Leg arbetsterapeut eller leg fysioterapeut/sjukgymnast i samverkan med patient och hjälpmedelskonsulent. Patientens/brukarens läkare kontaktas vid behov.

Förskrivare har ansvar genom hela förskrivningsprocessen. Förutom kunskap om förskrivningsprocessen bör förskrivare ha kunskap om sittande, sortiment och körteknik.

Kriterier

Samtliga kriterier ska vara uppfyllda:

- Personer med bestående funktionsnedsättning som leder till aktivitetsbegränsning när det gäller att kunna stå självständigt eller med hjälp samt när det gäller att förflytta sig i hemmet och/eller i dess närmiljö. Med närmiljö menas en sträcka/radie på 150-3000 m. Förflyttningsbehovet kan inte tillgodoses med gånghjälpmedel eller manuell rullstol
- Det är ett krav att patient/brukare har ett stående eller tränar in ett stående innan utprovning påbörjas.
- Alternativa hjälpmedel för stående ska ha övervägts innan förskrivning
- Utifrån ett 24-timmarsperspektiv ha medicinska och praktiska vinster av en eldriven rullstol med ståfunktion
- Den eldrivna rullstolen ska ersätta gångförmågan, inte cykel/moped, bil eller allmänna kommunikationer
- Behovet ska vara regelbundet, d v s patienten/brukaren ska ha ett i stort sett dagligt behov (dock minst 3 ggr/vecka) under större delen av året.
- En förutsättning för förskrivning är att den som kör den eldrivna rullstolen ska kunna göra detta utan fara för sig själv eller andra.

Eldriven rullstol får inte framföras av den som på grund av sjukdom, uttröttning, påverkan av alkohol, droger, andra stimulerande eller bedövande ämnen eller av andra skäl inte kan föra fordonet på ett betryggande sätt. Patienten/brukaren ska inte ha pågående alkohol- och/eller drogmissbruk eller okontrollerbar epilepsi.

Finns behov av eldriven rullstol för förflyttning både inom- och utomhus ska i första hand en eldriven rullstol för kombinerat inom- och utomhusbruk förskrivas. Förskrivning av två eldrivna rullstolar, en för inomhusbruk och en för utomhusbruk, kan endast ske om behovet inte kan tillgodoses med en eldriven rullstol för

kombinerat inom- och utomhusbruk. Detsamma gäller vid dubbelförskrivning av hjälpmedel med ståfunktion, alltså det kan endast ske om behovet inte kan tillgodoses med ett hjälpmedel.

Den eldrivna rullstolen ska laddas och förvaras i ett utrymme som är låsbart, torrt och hålla en temperatur på minst +5°. Konsekvenser om dessa krav inte uppfylls är att:

- Driftstörningar ökar på grund av problem med fukt i den eldrivna rullstolens elsystem, vilket medför högre servicekostnader.
- Körsträckan förkortas avsevärt då uppladdning av batterier inte kan ske optimalt.
- Livslängden påverkas negativt då den eldrivna rullstolens ytskikt oxiderar vid fuktpåverkan.
- Elsäkerheten kan inte garanteras om batteriladdaren förvaras utomhus.

Mål med hjälpmedlet

Att den eldrivna rullstolen på ett påtagligt sätt ökar den enskildes möjlighet till aktivitet och delaktighet i det dagliga livets nödvändiga aktiviteter, dvs själv kan förflytta sig i hemmet och/eller dess närmiljö.

Att vara ett redskap vid behandling och träning i samband med habilitering och rehabilitering.

Att eldriven rullstol med ståfunktion ger medicinska och praktiska vinster så som:

- minskad smärta eller spasticitet
- kontrakturprofylax
- förbättrad tarmfunktion
- hindra och/eller lindra trycksår
- självständighet vid ståträning

Typ av eldriven rullstol som kan förskrivas

- Eldriven rullstol med motoriserad styrning och ståfunktion
- Eldriven rullstol med ståfunktion kompletterad med dubbelkommando (motoriserad styrning + vårdarstyrning) kan förskrivas om den enskilde inte i alla situationer klarar att manövrera den eldrivna rullstolen p g a nedsatt kognitiv förmåga, nedsatt uthållighet, stressad trafikmiljö eller i trånga utrymmen etc
- Eldriven rullstol med ståfunktion och enbart vårdarstyrning

Risk för personskada

Det finns risk för tillbud vid användning av eldriven rullstol. Var observant på följande:

- Om den eldrivna rullstolen framförs på ett ovarsamt/felaktigt sätt. Det är viktigt att ta del av tillverkarens anvisningar och att den eldrivna rullstolen används på det sätt som tillverkaren avsett
 - Om den eldrivna rullstolen laddas på felaktigt sätt finns risk för personskada, t ex om laddaren ligger övertäckt eller utsätts för fukt/vatten.
 - Uppresning och stående ska ske på plant och stabilt underlag eftersom det annars föreligger tipprisk
-

- Förändringar i patientens/brukarens status som påverkar förutsättningarna för ståendet och/eller sittandet
- Överväg alltid risk för trycksår/sår
- Häng aldrig kasse/väska på styr- eller körhandtag
- Tänk på att inte belasta korg med skrymmande eller för tung last så att den eldrivna rullstolens köregenskaper förändras. Se rekommendation gällande last i tillhörande bruksanvisning
- Förankring av eldriven rullstol i fordon t ex färdtjänstbuss. Följ alltid tillverkarens anvisningar av förankringspunkter, med eller utan brukare i den eldrivna rullstolen
- Rullstolsbord tas bort vid färd i buss. Bordet innebär en allvarlig skaderisk vid ev kollision
- Säkerhetsbälte och nackstöd monterat på eldriven rullstol ersätter inte bilbälte och bilens nackstöd vid sittande i eldriven rullstol under färd i buss
- Kombiner alltid bröstbälte med höftbälte

OBS! Bälte får inte monteras utan patientens/brukarens samtycke. Se Socialstyrelsens "Meddelandeblad 12, 2013".

Kostnader som betalas av patient/brukare

- Däck och slang samt ev arbetskostnad för byte
- Extra eller speciella tillbehör t ex rullstolsväska, åkpåse, regncape, dragvagnar
- Anpassning av bil för att den eldrivna rullstolen ska kunna transporteras i denna. Bilstöd kan under vissa förutsättningar sökas hos Försäkringskassan
- Anpassning av eldriven rullstol för att möjliggöra transport av den i bil.

Undantag kan ske då sjukvårdshuvudman byter ut befintlig eldriven rullstol p g a förslitning mot ny likvärdig eldriven rullstol. I detta fall står sjukvårdshuvudman för den anpassning som motsvarar det som fanns på tidigare eldriven rullstol

Råd i förskrivningsprocessen

Behovsbedömning

Innan utprovning påbörjas ska en fysioterapeutisk/sjukgymnastisk bedömning av ståendet vara gjord. Önskvärt är att den fysioterapeut/sjukgymnast som bedömer ståendet är med genom hela förskrivningen.

Förskrivaren gör en bedömning av patientens/brukarens livssituation samt medicinska och praktiska vinster med eldriven rullstol med ståfunktion, bedömer om det finns medicinska kontraindikationer, risk för komplikationer p g a inaktivitet, överväger andra rehabiliteringsåtgärder samt utreder funktions- och aktivitetsförmåga utifrån 24-timmarsperspektivet.

Vid behov av kompletterande medicinsk information till förskrivarens beslut kan patientens/brukarens läkare kontaktas för ett medicinskt utlåtande;

"Medicinskt utlåtande-underlag inför beslut/ utprovning av eldriven rullstol".

Vederbörande läkare behöver inte ha sett patienten/brukaren i direkt anslutning till utprovningen.

Tillsammans med patient/brukare, eventuella anhöriga, närstående och berörda personalgrupper, utreds behov, mål, i vilken miljö den eldrivna rullstolen ska användas och var den ska förvaras. Det är viktigt att föra en dialog angående den eldrivna rullstolens framkomlighet t ex igenom dörröppningar i hemmet, i närmiljön, vid transporter, i och ur bil, in i hiss med tanke på eventuell anpassning av användarmiljön och/eller bilköp. Alternativa lösningar värderas och en bedömning görs av den totala nyttan samt användningsgraden för patienten/brukaren.

Hembesök ska göras i aktuell användarmiljö för kontroll av laddnings-/förvaringsutrymme, eluttag, ev behov av bostadsanpassning etc. Samråd med elrullstolstekniker och kommunens handläggare av bostadsanpassningsbidrag när det finns tveksamheter gällande laddnings-/förvaringsutrymme för att diskutera lösningar.

Prova ut, anpassa och välj lämplig specifik produkt

Beställning av utprovning av eldriven rullstol med ståfunktion skall alltid kompletteras med underlag:

- "Underlag inför utprovning av rörelsehjälpmedel"
- "Kompletterande underlag inför utprovning av elrullstol med ståfunktion"

Utprovning sker alltid tillsammans med hjälpmedelskonsulent och elrullstolstekniker från Dalarnas Hjälpmedelscenter, avdelning Rörelse.

Utprovning av eldriven rullstol med ståfunktion ska ske i den miljö där den ska användas eller under likvärdiga förhållanden för att kunna bedöma ev risker med den eldrivna rullstolen i aktuell miljö.

I samråd med patient/brukare kommer arbetsterapeut/sjukgymnast/fysioterapeut och hjälpmedelskonsulent gemensamt fram till val av lämplig eldriven rullstol ur befintligt sortiment. Elrullstolstekniker medverkar för analys av tekniska möjligheter och anpassning av den eldrivna rullstolen. Undantag från bassortiment kan göras om medicinska eller andra särskilda skäl finns.

Förskrivaren, hjälpmedelskonsulent och/eller elrullstolstekniker svarar för att den eldrivna rullstolen är rätt inställd för att patient/brukare ska få en optimal stå-, sitt- och körställning.

Vid utprovningstillfället ska patienten/brukaren och vid behov anhörig, närstående eller berörd närvarande personal få information om hur den eldrivna rullstolen används utifrån tillverkarens avsedda syfte. Bruksanvisning och informationsmaterial från DHC lämnas vid tillfället.

Instruera, träna och informera

Arbetsterapeut/sjukgymnast/fysioterapeut ansvarar för att informera, instruera och träna patient/brukare och eventuellt annan användare samt försäkra sig om att användaren har förstått hur den eldrivna rullstolen fungerar och används i avsedd miljö.

I de fall personal är behjälpliga vid skötsel eller behöver köra den eldrivna rullstolen så ansvarar dennes arbetsgivare för att ny eller vid tillfället inte närvarande personal får information om handhavandet av den eldrivna rullstolen.

Om den eldrivna rullstolen körs utomhus och i normal "gånghastighet", ca 4 km/h, ska regler för gångtrafikanter följas. Om den körs med högre hastighet ska trafikregler för cyklist följas. Grundläggande information om trafikregler ges vid utprovning och körträning.

Uppföljning och utvärdering

Arbets terapeut/sjukgymnast/fysioterapeut ansvarar för att uppföljning sker inom 3 mån efter avslutad körträning. Patient/brukare förbinder sig att medverka vid uppföljning. Vid uppföljning utvärderas om den eldrivna rullstolen uppfyller uppgjorda mål och om ev korrigeringsåtgärder behöver göras. Uppföljning med omprovning av beslut sker därefter minst 1 ggr/år.

Om behov finns för information av användartid/körsträcka på den eldrivna rullstolen så kan tekniker kontaktas för avläsning av drifttid.

Leverantör av hjälpmedel och tjänster

Dalarnas Hjälpmedelscenter, Hjälpmedel Dalarna enligt Hjälpmedelsnämnden Dalarnas avtal.

Framtagen av

Lotta Kassfeldt, Marie Dalkvist, Rakel Holst

Sortimentsgrupp Förflyttning/Eldrivna rullstolar 2021-04-30

Maj Axelsson, Sara Lindevik, Ester Olsson, Sara Sollander, Eva Ögren

Reviderad 2023 av Lotta Kassfeldt, Andreas Claesson, Maria Hudson

Sortimentsgrupp Förflyttning/Eldrivna rullstolar 2023 Sara Lindevik, Ester Olsson, Ida Welker, Anna Sundkvist, Alina Dahl

Godkänd och fastställd av

Beredningsgrupp Hjälpmedel, Hjälpmedelsnämnd Dalarna 2023-06-07

ISO-kod 12
